

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ GERHARD REISCHL ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 1982 ¹

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Κατά την διάρκεια των έτων 1965 (ή διάταξη περί παραπομπής αναφέρει, προφανώς από λάθος, το έτος 1956) μέχρι το 1974, ή προσφεύγουσα της κυρίας δικής εισήγαγε στην Ιταλία ούισκυ προελεύσεως Ήνωμένου Βασιλείου. Δεδομένου ότι επρόκειτο, σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία, για οινόπνευμα της πρώτης κατηγορίας — δηλαδή για οινόπνευμα παραγόμενο από άλλες εκτός του οίνου ύλες — τά στέμφυλα, που είναι κατάλοιπα της παρασκευής οίνου και τά φροϋτα — ό μεθοριακός επίφορος [surtaxe] και τό δημόσιο τέλος εισεπράχθησαν με πλήρη συντελεστή, σέ συνάρτηση με την περιεκτικότητα σέ καθαρό οινόπνευμα.

Ό εισαγωγέας — έν πάση περιπτώσει κατά τό μέτρο που πρόκειται για είσαγωγές μεταγενέστερες της προσχωρήσεως του Ήνωμένου Βασιλείου στην Εύρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα — παρατηρεί, στην φορολογική αυτή επιδάρυνση, παράδοση του άρθρου 95 της συνθήκης ΕΟΚ, καθ' όσον έθνικά προϊόντα που πρέπει νά θεωρούνται ως όμοειδή ή και ανταγωνιστικά κατά την έννοια του άρθρου 95, επεδαρύνοντο, κατά τό χρονικό αυτό διάστημα, με μειωμένο φόρο, ήτοι, προκειμένου για άποστάγματα παραγόμενα από στέμφυλα ή έγχωριους οίνους, με τόν φόρο παρασκευής μειωμένου συντελεστού, ό όποιος άντιστοιχεί στόν μεθοριακό επίφορο, και σέ κανένα δημόσιο τέλος, ή, προκειμένου για άλλα προϊόντα, της δευτέρας κατηγορίας, όπως τό οινόπνευμα, που εξάγεται από χουρμάδες, από σταφίδα, από σύκα, από χαρούπια και άλλα φροϋτα, καθώς και από όρισμένα προϊόντα της πρώτης κατηγορίας (δηλαδή τό οινόπνευμα που εξάγεται από την μελάσσα, τό ζαχαροκάλαμο και τό σόργο) — τό δημόσιο τέλος με μειωμένο συντελεστή.

Δεδομένου ότι ή επιχείρηση COGIS έθεώρησε ότι στό είσαγόμενο ούισκυ

έπρεπε νά εφαρμόζεται ή ίδια φορολογική μεταχείριση που εφαρμόζεται στά άποστάγματα οίνου ιταλικής παραγωγής, άναφερθείσα δέ στην σχετική με τό άρθρο 95 νομολογία του Δικαστηρίου, ήσκησε τό 1976 άγωγή περί επιστροφής του μεθοριακού επίφορου και του δημοσίου τέλους που κατά την γνώμη της εισεπράχθησαν παράνομα.

Σύμφωνα με την έπικαλουμένη νομολογία, τό παραπέμπον δικαστήριο δέν δέχεται ότι, υπό τό φώς της έν λόγω νομολογίας, συντρέχει περίπτωση διακρίσεως είς άρος των είσαγομένων έμπορευμάτων. Άλλά, δεδομένου ότι θεωρεί ότι ή εφαρμογή των άρχων που θέτει ή άπόφαση 169/78 ², άφ' ενός, και της άποφάσεως 28/69 ³, άφ' έτέρου, θά οδηγούσε σέ διαφορετικά άποτελέσματα, με διάταξη της 9ης Ιουλίου 1981 άνέβαλε την έκδοση όριστικής άποφάσεως και έζήτησε από τό Δικαστήριο νά άποφανθεί προδικαστικώς επί του άκολουθου έρωτήματος:

«Τό ιταλικό κράτος, εφαρμόζοντας επί των είσαγωγών ούισκυ από την Μεγάλη Βρετανία ένα σύστημα φορολογίας που περιλαμβάνει τό μή προβλεπόμενο για τά άποστάγματα οίνου έθνικής παραγωγής δημόσιο τέλος και τόν μεθοριακό επίφορο με πλήρη συντελεστή, ενώ επί άποσταγμάτων οίνου έθνικής παραγωγής ό φόρος παραγωγής επιβάλλεται με μειωμένο συντελεστή, παρέδ ή όχι τό άρθρο 95 της συνθήκης;»

Η γνώμη μου στό έρώτημα αυτό έχει ως έξης:

1. Προφανώς, δέν είναι δυνατό νά δοθαι άπάντηση στό έρώτημα, όπως αυτό έχει διατυπωθεί.

2 — Άπόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην ύπόθεση 169/78 — Έπιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Σlg. 1980, σ. 385.

3 — Άπόφαση της 15ης Απριλίου 1970 στην ύπόθεση 28/69 — Έπιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Σlg. 1970, σ. 187.

1 — Μετάφραση από τά γερμανικά.

Πράγματι, δέν εύρισκόμεθα ενώπιον διαδικασίας του άρθρου 169 της συνθήκης ΕΟΚ, πού άφορά τήν διαπίστωση παραβάσεως της συνθήκης, αλλά ενώπιον διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, πού άφορά άποκλειστικώς *τήν έρμηνεία* του κοινοτικού δικαίου — εκτός από τήν εξέταση του κύρους των πράξεων πού εκδίδουν τά κοινοτικά όργανα πράγμα γιά τό όποιο δέν πρόκειται έν προκειμένω. Έπομένως, δέν δύναμαι νά είπω τίποτα πού νά αναφέρεται άμέσως στό θέμα του άν συμβιδάξεται τό ιταλικό φορολογικό δίκαιο πρós τό κοινοτικό δίκαιο, καθ' όσον αυτό δέν θά άπετέλει έρμηνεία αλλά έφαρμογή του δικαίου. Σέ μās μάλλον έναπόκειται νά ύποδείξουμε τά σχετικά μέ τήν έρμηνεία του άρθρου 95 κριτήρια, λαμβάνοντας ύπ' όψη όρισμένα περιστατικά πού μās έγνωστοποιήσαν — ήτοι τήν έπιβολή φόρων στό εισαγόμενο ούίσκυ, άφ' ενός, καί τήν φορολογία στά άποστάγματα οίνου Ιταλικής παραγωγής, άφ' έτέρου — καί, έπομένως, τά κριτήρια αυτά θά έπιτρέψουν στό έθνικό δικαστήριο νά σχηματίσει τήν κρίση του ως πρós τό συμβιδαστό όρισμένων έθνικών διατάξεων πρós τό κοινοτικό δίκαιο καί, ένδεχομένως, νά συναγάγει συμπεράσματα ως πρós τό έπιτρεπτό όριο φορολογίας των εισαγομένων προϊόντων.

Τό έργο αυτό διευκολύνεται θεβαίως από τό γεγονός ότι, σχετικά μέ τό άρθρο 95 της συνθήκης ΕΟΚ, ύφίσταται ήδη σημαντική νομολογία, ή όποία πρέπει μόνον κατά τό ούσιώδες νά εξέτασθαι σ' ένα συστηματικό πλαίσιο καί νά δεικνυρίσθαι σέ μερικά σημεία.

2. Κατά τό άρθρο 95, παράγραφος 1, απαγορεύεται ή έπιβάρυνση των προϊόντων άλλων Κρατών μελών μέ έσωτερικούς φόρους ύψηλοτέρους από εκείνους πού επιβαρύνουν τά όμοιδή έθνικά προϊόντα.

Η προσφεύγουσα της κυρίας δίκης, όπως καί ή βρετανική κυβέρνηση, θεωρεί ότι ή διάταξη αυτή έχει έφαρμογή στην περίπτωση της. Πρós τόν σκοπό αυτό, τό μόνο σημαντικό στοιχείο — δεδομένου ότι ή ταυτότητα δέν άποτελεί προϋπόθεση —

είναι ότι πρόκειται γιά όμοιδή προϊόντα, ήτοι προϊόντα πού έμφανίζουν κοινά χαρακτηριστικά, όπως, έν προκειμένω, τήν περιεκτικότητα σέ οινόπνευμα. Πρós στήριξη της γνώμης της ή έναγουσα αναφέρεται στίς συμπληρωματικές σημειώσεις της συμφωνίας GATT (άρθρο 3, παράγραφος 2), πού άντιστοιχεί στό άρθρο 95, σύμφωνα μέ τίς όποιες, τά προϊόντα είναι όμοιδή όταν είναι δεκτικά ύποκαταστάσεως καί εύρίσκονται σέ άμεσο ανταγωνισμό. Ένα άλλο σημαντικό, κατά τήν γνώμη της, γεγονός είναι ότι τά προϊόντα πού μās ένδιαφέρουν έν προκειμένω ύπάγονται στην ίδια δασμολογική κλάση του κοινού δασμολογίου (22.09 Γ) καί ότι άνήκουν στην ίδια φορολογική κατηγορία, σύμφωνα μέ τόν ιταλικό νόμο της 7ης Δεκεμβρίου 1951.

Η Ιταλική κυβέρνηση θεωρεί, αντιθέτως, ότι είναι άπολύτως άδύνατο νά διατυπωθεί μία άφρημένη κατά κάποιο τρόπο έκτίμηση επί του ζητήματος του όμοιδους καί θά πρέπει μάλλον νά γίνει άναφορά σέ συγκεκριμένες κατηγορίες πού έχει έπιλέξει ό νομοθέτης. Σύμφωνα μέ τό γενικό σύστημα πού εφαρμόζεται στην φορολογία του οίνοπνεύματος, τό ούίσκυ — όπως άλλα προϊόντα — στην Ιταλία κατατάσσεται στην πρώτη κατηγορία καί τό άπόσταγμα οίνου στην δευτέρα.

Είναι αλήθεια ότι στην προηγούμενη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού τό Δικαστήριο έθεώρησε άρχικώς ως σημαντικό στοιχείο τό γεγονός ότι τά προϊόντα άνήκουν στην ίδια φορολογική κατηγορία (βλέπε τήν άπόφαση στην ύπόθεση 28/69¹ πού αναφέρει ή διάταξη περί παραπομπής) ή ότι ύπάρχουν στην ίδια κλάση του κοινού δασμολογίου (βλέπε άπόφαση στην ύπόθεση 45/75²). Έχω όμως τήν έντύπωση ότι, έν τώ μεταξύ, τό Δικαστήριο έχει έγκαταλείψει μία τόσο τυπολατρική άποψη, ή όποία, εξ άλλου, δέν θά έπρεπε εξ άρχης νά νοηθεί ως σημαίνουσα ότι όμοιότης ύφί-

1 — Άπόφαση της 15ης Απριλίου 1970 στην ύπόθεση 28/69 — Έπιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Σlg. 1970, σ. 187.

2 — Άπόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 1976 στην ύπόθεση 45/75 — Rewe-Zentrale des Lebensmittel-Großhandels GmbH κατά Hauptzollamt Landau-Pfalz — Σlg. 1976, σ. 181.

σταται *μόνο στην περίπτωση* όμοιας δασμολογικής κατάταξης. Πράγματι, στην υπόθεση 168/78¹, τό Δικαστήριο ρητώς απέφάνθη ότι τό δασμολόγιο δέν είναι καθοριστικό γιά τό ζήτημα τής όμοιότητας, στην άπόφαση δέ επί τής υποθέσεως 169/78² υπεγράμμισε ότι ούτε ή δασμολογική κατάταξη ούτε ή μεταχείριση στό πλαίσιο τών τελωνειακών στατιστικών είναι καθοριστικές γιά τό ζήτημα αυτό.

Σύμφωνα μέ τήν πιό πρόσφατη αυτή νομολογία, τό άρθρο 95, παράγραφος 1, πρέπει κατ' άρχήν νά έρμηνευθεί *εξόχως* καί τό ζήτημα τής όμοιότητος πρέπει νά άντιμετωπισθεί μέ έλαστικότητα (υπόθεση 169/78²). Στην περίπτωση τοῦ οίνοπνεύματος, τό αποφασιστικό ζήτημα δέν είναι τό άν έχουν χρησιμοποιηθεί οι ίδιες πρώτες ύλες, αλλά άν, από πλευράς καταναλωτών, τά προϊόντα έχουν τίς ίδιες ιδιότητες καί ικανοποιουν τίς ίδιες άνάγκες, άν δηλαδή, δύνανται νά γίνει λόγος γιά παρόμοια χρησιμοποίηση (υπόθεση 169/78²). Μέ τήν άπόφαση στην υπόθεση 170/78³ προσέθεσατε άκόμη ότι δέν πρέπει νά λαμβάνονται υπ' όψη οι καταναλωτικές συνήθειες *μιάς μόνο* χώρας ως άποκλειστική βάση κρίσεως καί ότι δύνανται νά γίνει λόγος περί όμοιότητος, όταν πρόκειται γιά προϊόντα πού είναι σέ μεγάλο βαθμό συγκρίσιμα.

Οι άνωτέρω παρατηρήσεις καλύπτουν πράγματι ό,τι ήταν άναγκαίο γιά μία άφηρημένη έρμηνεία τοῦ άρθρου 95, παράγραφος 1. Έν πάση περιπτώσει, ή παρούσα υπόθεση δέν ένεφάνισε τίποτε τό όποιο θά ήδύνατο νά συμβάλλει περαιτέρω στην έρμηνεία τής διατάξεως αυτής.

Στό έθνικό δικαστήριο έναπόκειται νά αποφανθεί άν τό άπόσταγμα δημητριακών καί τό άπόσταγμα οίνου δύνανται πράγματι νά θεωρηθούν ως προϊόντα *όμοειδή*. Ύπεν-θυμίζω μόνον ότι έγώ ό ίδιος υπεστήριξα τήν θέση αυτή μέ τίς προτάσεις μου στην υπόθεση 169/78², ενώ τό Δικαστήριο δέν κατέληξε σέ μία τόσο σαφή θέση, αλλά περιώρισθη νά διαπιστώσει, μέ τήν άναφερομένη άπόφαση, ότι τό άπόσταγμα δημητριακών καί τό άπόσταγμα οίνου έπρεπε νά θεωρηθούν ως όμοειδή ή έν πάση περιπτώσει ως ανταγωνιστικά.

Ήν ή θέση μου ήταν όρθή, θά είναι επομένως, κατ' άρχήν, βέβαιο, όσον άφορά τήν διαφορά στην κυρία δίκη, ότι τό είσαγόμενο ούίσκυ δέν ήδύνατο νά υποβληθεί σέ υψηλότερη φορολογία από τό οίνόπνευμα έθνικής παραγωγής. Η παρατήρηση τής Ιταλικής κυβερνήσεως, σύμφωνα μέ τήν όποία άλλα άποστάγματα, επίσης όμοειδή, όπως τό Genievre, στην Ιταλία φορολογούνται βαρύτερα από τό άπόσταγμα οίνου, δέν δύνανται νά μεταβάλει τίποτε κατά τά λοιπά. Πράγματι, γιά τήν εφαρμογή τοῦ άρθρου 95, είναι φυσικά σκόπιμο νά περιορισθούμε στην κυρία έθνική παραγωγή πού λαμβάνεται υπ' όψη πρós σύγκριση καί όχι σέ κατηγορίες έντελώς δευτερεύουσες, γιά τίς όποιες ό έθνικός νομοθέτης είναι δεδαιώς έλεύθερος «νά προβαίνει σέ διακρίσεις».

3. Κατά τό άρθρο 95, παράγραφος 2, πού ή διάταξη περί παραπομπής επίσης επικαλείται, άπαγορεύεται, έξ άλλου, τά προϊόντα τών άλλων Κρατών μελών νά πλήττονται μέ έσωτερικούς φόρους, ή φύση τών όποιων προστατεύει έμμεσα άλλες έγχώριες παραγωγές.

Στό θέμα αυτό, ή άπόφαση στην υπόθεση 169/78² άνέφερε σαφώς ότι αυτό ήταν άρκετό άν υπήρχε ανταγωνισμός έστω καί μερικός, έμμεσος ή ένδεχόμενος, μεταξύ είσαγομένων προϊόντων καί προϊόντων έθνικής παραγωγής καί ότι ήδύνατο νά γίνει δεκτό ότι ύφίσταται σχέση άνταγω-

1 — Άπόφαση τής 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 168/78 — Έπιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας — Slg. 1980, σ. 347.

2 — Άπόφαση τής 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 169/78 — Έπιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Slg. 1980, σ. 385.

3 — Άπόφαση τής 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 170/78 — Έπιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου τής Μεγάλης Βρετανίας καί τής Βορείου Ιρλανδίας — Slg. 1980, σ. 417.

νισμού λόγω μίας ή περισσότερων οικονομικών χρήσεων του προϊόντος. Η υπαρξη μίας τέτοιας σχέσεως ανταγωνισμού θα έπρεπε επίσης να γίνει δεκτή για όλα τα απόσταγματα και να εφαρμόζεται ειδικώς στο απόσταγμα οίνου και στεμφύλων, αφ' ενός, και στο απόσταγμα δημητριακών, αφ' ετέρου (απόφαση στην υπόθεση 169/78¹). Ανάλογες διαπιστώσεις γίνονται και στην απόφαση 168/78² για την σχέση μεταξύ ούισκυ και κονιάκ.

Επί της δάσεως αυτής, με την απόφαση 169/78¹, διεπιστώθη ο προστατευτικός χαρακτήρ της ιταλικής ταινίας φόρου, καθ' όσον εφαρμόζεται υψηλότερος φορολογικός συντελεστής σε προϊόντα που είναι σχεδόν αποκλειστικώς εισαγόμενα και για τα οποία υφίσταται μόνον πολύ μειωμένη έθνική παραγωγή, που συνίσταται κυρίως σε αναμίξεις, οι οποίες γίνονται με την χρησιμοποίηση σημαντικής αναλογίας οίνοπνεύματος έθνικής παραγωγής. Το ίδιο πρέπει να ισχύει και για τις εξεταζόμενες στην παρούσα υπόθεση φορολογικές επιβαρύνσεις. Πράγματι, ένας συγκριτικός πίνακας των αριθμών, που λαμβάνονται υπ' όψη — αριθμοί που προσεκόμισε η Επιτροπή στην υπόθεση 169/78¹ — εμφανίζει ότι η φορολογική επιβάρυνση του ιταλικού απόσταγματος οίνου συνεπάγεται τιμή χονδρικής πωλήσεως 265 000 λιρετών — εν σχέσει με το ποσοστό οίνοπνεύματος — ενώ η φορολογική επιβάρυνση για το εισαγόμενο απόσταγμα δημητριακών ανέρχεται στη τιμή χονδρικής πωλήσεως των 317 000 λιρετών.

Εξ άλλου, η παρατήρηση της ιταλικής κυβερνήσεως, σύμφωνα με την οποία η κατανάλωση του ούισκυ έχει εν τούτοις αυξηθεί περισσότερο από εκείνη του απόσταγματος οίνου, δεν δύναται βεβαίως να

ανατρέψει την διαπίστωση αυτή. Πράγματι, παρατήρηση του ίδιου είδους στην υπόθεση 168/78¹ έδωρηθη ήδη χωρίς σημασία και το Δικαστήριο έκρινε, σχετικώς, ότι η απλή διαπίστωση αύξησεως των εισαγωγών δεν ήδυνάτο να αποκλείσει την υπαρξη προστατευτικού αποτελέσματος.

Επ' αυτού, θα πρέπει ακόμη να προστεθεί ότι το άρθρο 95, παράγραφος 2, δεν επιτάσσει την ίδια φορολογία εισαγομένων και έθνικών προϊόντων που είναι ανταγωνιστικά. Όπως σαφώς έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση 68/79³, η διάταξη αυτή συνεπάγεται μόνον την υποχρέωση εφαρμογής, για τα εισαγόμενα προϊόντα, συντελεστού φορολογίας, ο οποίος — εν σχέσει προς την έθνική παραγωγή — δεν έχει προστατευτικό αποτέλεσμα. Θα πρέπει μόνο — το σημείο αυτό απομένει να εξετασθεί στην υπόθεση 170/78⁴ σχετικά με την φορολογία του ζύθου και του οίνου στο Ένωμένο Βασίλειο — να υφίσταται μία εδλογη σχέση φορολογίας μεταξύ των προϊόντων αυτών. Ως προς αυτό, το διαφορετικό κόστος παραγωγής δύναται επίσης να διαδραματίσει ένα ρόλο, όπως σαφώς κατέδειξε το Δικαστήριο στην υπόθεση 21/79⁵, σχετική με *τά αναγεννημένα λιπαντικά*, αφού είχε άρνηθεί σε προηγούμενες υποθέσεις — υποθέσεις 28/79⁶ και 45/75⁷ — να λάβει υπ' όψη τα έξοδα παρασκευής και να υπολογίσει τις επιπτώσεις των φόρων επί της τελικής τιμής πωλήσεως στο πλαίσιο του άρθρου 95.

3 — Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 68/79 — Hans Just I/S κατά του Υπουργείου Οικονομικών — Slg. 1980, σ. 501.

4 — Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 170/78 — Επιτροπή κατά Ένωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας — Slg. 1980, σ. 417.

5 — Απόφαση της 8ης Ιανουαρίου 1980 στην υπόθεση 21/79 — Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Slg. 1980, σ. 1.

6 — Απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1979 στην υπόθεση 28/79 — La Providence agricole de la Champagne κατά Συμβουλίου — Slg. 1979, σ. 3091.

7 — Απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 1976 στην υπόθεση 45/75 — Rewe-Zentrale des Lebensmittel-Großhandels GmbH κατά Hauptzollamt Landau-Pfalz — Slg. 1976, σ. 181.

1 — Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 169/78 — Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Slg. 1980, σ. 385.

2 — Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 168/78 — Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας — Slg. 1980, σ. 347.

4. Έπομένως, ακόμη κι αν επιβάλλεται τό συμπέρασμα ότι τό ιταλικό φορολογικό σύστημα — κατά τό μέτρο πού πρόκειται, άφ' ενός, γιά τήν φορολογία του οίνοπνεύματος δημητριακών, τό όποιο είναι σχεδόν έξ ολοκλήρου εισαγόμενο, καί, άφ' ετέρου, γιά τήν φορολογία του οίνοπνεύματος, τυπικού ιταλικού προϊόντος — δέν συνάδει μέ τό άρθρο 95, είναι έν τούτοις αναγκαίο, πρό της διαμορφώσεως όριστικής κρίσεως, νά εξετασθούν όρισμένες επί πλέον άπόψεις πού προέβαλε ή ιταλική κυβέρνηση. Η τελευταία παρετήρησε ότι, σύμφωνα μέ τήν νομολογία του Δικαστηρίου, είναι δυνατό νά *διαφοροποιηθούν* οι φόροι καί νά εφαρμοσθούν *μειωμένοι συντελεστές* σέ όρισμένα είδη προϊόντων ή όρισμένες κατηγορίες παραγωγών. Έτσι — όπως ετόνισε τό Δικαστήριο μέ τήν άπόφαση στην υπόθεση 148/77¹ — θά ήδύνατο νά επιδιωχθούν θεμιτοί στόχοι οίκονομικής ή κοινωνικής πολιτικής, όπως ή ενθάρρυνση χρησιμοποίησης όρισμένων ύλών, τά παρεχόμενα πλεονεκτήματα στην παραγωγή όρισμένων οίνοπνευμάτων ύψηλης ποιότητας ή ή διατήρηση σέ λειτουργία όρισμένων εκμεταλλεύσεων. Σύμφωνα μέ τήν πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου — άπόφαση στην υπόθεση 140/79² — αυτό αναφέρεται κυρίως στην άνάγκη νά λαμβάνονται ύπ' όψη *αντικειμενικά κριτήρια*, όπως ή φύση των χρησιμοποιούμενων πρώτων ύλών ή ή εφαρμοζόμενη μέθοδος παραγωγής καί, κατά τά λοιπά, μόνο τό ζήτημα κατά πόσον ή επιδίωξη όρισμένων πολιτικοοικονομικών στόχων συμβιδάζεται μέ τό κοινωτικό δίκαιο θά πρέπει νά λαμβάνεται ύπ' όψη.

Άπό τήν άποψη της νομολογίας αυτής, καμμία αντίρρηση δέν θά ήδύνατο νά διατυπωθεί κατά των στοιχείων του ιταλικού συστήματος φορολογίας πού εφαρμόζεται στό οίνοπνευμα, τά όποια μάς ενδιαφέρουν

έν προκειμένω. Έπ' αυτό, έφ' όσον τό άπόσταγμα οίνου πλήττεται μέ χαμηλότερους φόρους, ή ιδέα νά υποστηριχθεί ή άμπελουργία, όπου παρυσιάζονται πάντοτε πλεονάσματα στην παραγωγή, συνιστά προφανώς πρωταρχικό στοιχείο. Μέσω του φορολογικού συστήματος — καί δεδομένου ότι έδώ τό κόστος είναι ύψηλότερο εκείνου της παρασκευής άποστάγματος από τά δημητριακά — ύποκινείται πράγματι ή χρησιμοποίηση όρισμένων γεωργικών προϊόντων, ή πολιτική δέ αυτή πρέπει κατά συνέπεια νά θεωρηθεί σύμφωνη προς τήν συνθήκη, καθ' όσον θά είχε άποτελέσματα τά όποια αντίστοιχούν στους στόχους του άρθρου 39 (εξασφάλιση ενός δικαίου βιοτικού επιπέδου στον γεωργικό πληθυσμό, σταθεροποίηση των άγορών). Επί πλέον, δέν δύναται νά λεχθεί ότι τό σύστημα συνεπάγεται διακρίσεις οι όποιες, κατά τήν παρατεθείσα νομολογία, θά πρέπει νά άποφεύγονται σέ όλες τις περιπτώσεις. Πράγματι, όταν έμποδίζεται ή εισαγωγή άποστάγματος πού παρασκευάζεται από δημητριακά, θά πρέπει επίσης νά εμφανίζεται ένα ίσοδύναμο άποτέλεσμα, όσον άφορά τήν αντίστοιχη έθνική παραγωγή, πού θά ήταν άπολύτως δυνατή, καθ' όσον οι πρώτες ύλες ύφίστανται, αλλά έμποδίζεται καθ' ολοκληρίαν σχεδόν, άκριβώς από τό φορολογικό σύστημα.

Κατά της θέσεως αυτής, έχω όπωςδήποτε σοβαρότατες άντιρρήσεις.

Έτσι, μέ τήν άπόφαση στην υπόθεση 148/77¹, ή όποια άφορούσε τό νόμιμο ευνοϊκών γιά όρισμένα προϊόντα φορολογικών μέτρων, τό Δικαστήριο ετόνισε ότι τά μέτρα αυτά έπρεπε νά εκτείνονται στά εισαγόμενα προϊόντα, όταν τά προϊόντα αυτά πρέπει νά θεωρούνται όμοειδή ή όταν πληρούνται τά κριτήρια του άρθρου 95, παράγραφος 2, πράγμα πού — όπως άνέφερα — είναι ή περίπτωση του ούίσκου καί του οίνοπνεύματος.

1 — Άπόφαση της 10ης Οκτωβρίου 1978 στην υπόθεση 148/77 — H. Hansen jun. & O. C. Balle GmbH & Co. κατά Hauptzollamt Flensburg, Sig. 1978, σ. 1787.

2 — Άπόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1981 στην υπόθεση 140/79 — Chemical Farmaceutici SpA κατά DAF SpA — Συλλογή 1981, σ. 1.

Έξ άλλου, τό επιχείρημα ότι τά εϋνοϊκά φορολογικά μέτρα γιά τό οινόπνευμα δικαιολογούνται από λόγους οικονομικής καί κοινωνικής πολιτικής διεδραμάτισε ήδη ένα ρόλο στην υπόθεση 169/78¹, πού άφορούσε την ταινία του φόρου. Στην άπόφαση αυτή τό Δικαστήριο δέν εξέτασε τό σημείο αυτό καί έπομένως σιωπηρώς έθεώρησε ότι έστειρείτο σημασίας· αυτό καί μόνο τό γεγονός δέν δύναται, συνεπώς, νά έξηγηθεί άποκλειστικά — όπως προσαφεί νά πράξει ή Ιταλική κυβέρνηση — από τό γεγονός ότι ή ταινία του φόρου είχε τόσο έλάχιστη σημασία, ώστε δέν επέτρεπε νά επιδιωχθούν άποτελεσματικά πολιτικοοικονομικοί στόχοι.

Πρό πάντων, δέν πρέπει νά προβλέπονται τά περιστατικά πού άποτελούσαν την δάση των άποφάσεων πού έξεδόθηκαν στις υποθέσεις 140/79² καί 46/80³, τίς όποιες ή Ιταλική κυβέρνηση κυρίως έπεκαλέσθη προς στήριξη της άπόψεώς της. Οι άποφάσεις αυτές είχαν ως άντικείμενο την φορολογία άλκοόλης πού έξάγεται από παράγωγα πετρελαίου, άφ' ένός, καί, άφ' έτέρου, την φορολογία του άποστάγματος πού λαμβάνεται από γεωργικά προϊόντα. Επί του θέματος αυτού, τό Δικαστήριο διεπίστωσε ότι ό επιδιωκόμενος σκοπός, μέσω των διαφοροποιημένων συντελεστών φορολογίας, ήταν κυρίως ή μείωση της παραγωγής άλκοόλης από παράγωγα πετρελαίου, προκειμένου τό προϊόν — τό όποιο εισάγεται — νά διατεθεί κατά προτεραιότητα σέ άλλη χρήση, καί συγχρόνως ότι ή παρεχόμενη ένίσχυση στά γεωργικά προϊόντα δάσεως θά είχε άποτελέσματα πού συνάδουν μέ την κοινωνική προτίμηση. Αυτός είναι ό λόγος γιά τόν όποιο κατέστη δυνατό νά λεχθεί ότι έπιδιώκετο έτσι ένας θειμιτός στόχος *βιομηχανικής πολιτικής* καί ότι ή έπιλογή αυτή δέν ήταν άντίθετη προς τούς κανόνες

του κοινοτικού δικαίου καί τίς άπαιτήσεις μιας πολιτικής πού καθορίζεται στό πλαίσιο της Κοινότητας.

Τά περιστατικά της παρούσης υποθέσεως είναι έντελώς διαφορετικά. Πράγματι, πρόκειται άποκλειστικώς γιά την φορολογία άλκοόλης πού λαμβάνεται από γεωργικά προϊόντα. Δέν πρόκειται, έπομένως, περί ζητήματος επιδιώξεως στόχων *βιομηχανικής πολιτικής*, αλλά τόνωσης όρισμένων πλευρών της *γεωργικής πολιτικής*. Εϋλόγως, ή νομολογία του Δικαστηρίου δέν παρέχει καμία ένδειξη υπέρ της άπόψεως ότι έθνικά μέτρα φορολογικής πολιτικής θά ήδύναντο νά είναι νόμιμα στον τομέα αυτό. Στην πραγματικότητα, — άκόμη κι άν δέν ύφίσταται κοινή όργάνωση άγοράς στον τομέα των άλκοολών — δέν πρέπει νά λησμονείται ότι, στην περίπτωση των αναγκαίων πρώτων ύλων γιά την παραγωγή άλκοόλης του είδους πού μας ένδιαφέρει εδώ, πρόκειται γιά προϊόντα πού καλύπτονται από τίς κοινές όργανώσεις άγοράς, καί ότι, καί στις δύο περιπτώσεις, ύφίστανται προβλήματα πλεονασμάτων, μολοντί είναι διαφορετικής ίσως σοδαρότητας. Δέν πρέπει έπίσης νά λησμονείται ότι στο κοινοτικό επίπεδο, άκριβώς γιά ένα από τά προϊόντα αυτά — τόν οίνο λαμβάνονται τακτικά ιδιαίτερα μέτρα προς μείωση των πλεονασμάτων· μέτρα γιά την άπόσπαξη της άλκοόλης έξ οίνου έχουν πολλές φορές ληφθεί μέ την συμβολή του γεωργικού ταμείου προσανατολισμού καί έγγυήσεων. Δέν είναι έπομένως δυνατό νά φαντασθώ ότι στον τομέα αυτό, γιά τόν όποιο ή συνθήκη προβλέπει κατ'άρχην μία κοινή πολιτική, θά ήδύναντο νά κριθούν νόμιμα συμπληρωματικά έθνικά φορολογικά μέτρα, τά όποια θά ήδύναντο, ένδεχομένως, νά καταλήξουν στην στρέδλωση του προσανατολισμού πού ήθέλησε ή Κοινότητα.

Οι παρατεθείσες άποφάσεις, πού στην πραγματικότητα, — άντίθετα άπ' ό,τι ή Ιταλική κυβέρνηση θεωρεί άκριβές δέν δύνανται νά έρμηνευθούν κατά τρόπο *διασταλτικό*, δέν έπιτρέπουν την έξαγωγή έπιχειρημάτων γιά τό πρόδλημα πού μας

1 — Άπόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1980 στην υπόθεση 169/78 — Έπιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Slg. 1980, σ. 385.

2 — Άπόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1981 στην υπόθεση 140/79 — Chemical Farmaceutici SpA κατά DAF SpA — Συλλογή 1981, σ. 1.

3 — Άπόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1981 στην υπόθεση 46/80 SpA Vinal κατά SpA Orbat — Συλλογή 1981, σ. 77.

άποσχολεῖ ἐν προκειμένῳ ἢ τῆς διαφορε-
τικῆς φορολογίας τῆς ἀλκοόλης ἐκ
δημητριακῶν καὶ τῆς ἀλκοόλης ἐξ οἴνου.
Δέν χρειάζεται ἐπομένως νά συνεχισθεῖ ἡ
ἐξέταση τοῦ ἐπιδίκου σημείου πού συν-
ίσταται στό ζήτημα ἂν οἱ ἀποφάσεις αὐτές

δικαιολογοῦν τήν ἄποψη ὅτι ἡ ὑπαρξη μιᾶς
δυνητικῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἀρκεῖ γιά νά
διαπιστωθεῖ ἂν ὑφίσταται διάκριση.
Δύναμαι ἔτσι νά ἀρκεσθῶ στίς διαπιστώ-
σεις πού ἐγιναν στήν ἀρχή σχετικά μέ τό
ἄρθρο 95, παράγραφοι 1 καί 2.

5. Ἐν συμπεράσματι, φρονῶ ὅτι ἡ μόνη ἀπάντηση πού τό Δικαστήριο δύναται
νά δώσει στό ἐρώτημα τοῦ Tribunale τοῦ Μιλάνου εἶναι ἡ ἑξῆς:

- α) Ὅσον ἀφορᾷ τό ἐρώτημα κατά πόσον τά προϊόντα εἶναι ὁμοειδή κατά τήν
ἐννοια τοῦ ἄρθρου 95, παράγραφος 1, τῆς συνθήκης ΕΟΚ, προέχει νά προσ-
διορισθεῖ ἂν αὐτά ἐμφανίζουν, ὡς πρὸς τοὺς καταναλωτές, τίς ἴδιες ιδιότητες
καί ικανοποιοῦν τίς ἴδιες ἀνάγκες, ἥτοι, ἂν διατίθενται σέ εὐρέως παρεμφε-
ρεῖς χρήσεις. Ἄν ὑφίσταται μία τέτοια ὁμοιότης, τότε πρέπει νά ἐφαρμόζεται
τό ἴδιο φορολογικό καθεστῶς.
- 6) Γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95, παράγραφος 2, τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἀρκεῖ
ὅτι τά ἐξεταζόμενα προϊόντα εἶναι ἀνταγωνιστικά μεταξύ τους τουλάχιστον
μερικῶς, ἐμμέσως ἢ δυνητικῶς, καί ὅτι ὑφίσταται σχέση ἀνταγωνιστικότητος
λόγῳ μιᾶς ἢ περισσοτέρων οἰκονομικῶν χρήσεων. Σέ μία τέτοια περίπτωση,
δύναται νά ἐπιβληθεῖ φόρος στά εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα μόνο μέχρι τό
ὑψος πού δέν ὀδηγεῖ σέ κανένα προστατευτικό ἀποτέλεσμα ὑπέρ των ἐγχω-
ρίων προϊόντων.